

The Wisdom of Shlomo

1

א. ויתחתן שלמה את פרעה וגו'. אמר ר' חייא בר אמי משמיה דעולא, (בילקו"ש הגירסא, אמר ר' יהודה אמר רב), לעולם ידור אדם במקום רבו, שכל זמן ששמעי בן גרא קיים, לא נשא שלמה את בת פרעה (זסמוך למיתת שמעי בן גרא: התיב ויתחתן שלמה את פרעה א), והתניא, אל ידור (אדם במקום רבו), לא קשיא, הא דכייף ליה [אם כפוף הוא לרבו לקבל תוכחתו ידור אצלן], הא דלא כייף ליה [ואם לאו (שאינו כפוף לרבו) טוב להתרחק ממנו ויהיה שוגג ואל יהי מוידן] ב). (ברכות ח' א', ילקו"ש ח"ב רמז קע"ב)

ויתחתן שלמה את פרעה וגו'. אמר ר' יהודה אמר שמואל, בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, ירד גבריאאל ונעץ קנה בים [ושרטון מדבק בו עד שנוסף והולך וגדל, שרטון, חול ורפש וטיט שהים גורש], ועליו נבנה כרך גדול של רומי, [שהוא מיצר לישראל, והוא איטליא של יון] ג).

(ילקו"ש ח"ב רמז קע"ב מגמרא שבת נ"ו ב', סנהדרין כ"א ב', ספרי עקב י"א כ"ה, שיר רבה א' מ"ב, ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ו).

ויתחתן שלמה את פרעה וגו'. מתיב ר' יוסף, ויתחתן שלמה את פרעה מלך מצרים, (ומשני) גיורי גיירה ד, (ופריך) והא לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה?, (ומשני) מידי הוא מעמא [האי דלא קבלו גרים משום דלא הו גיירי] אלא לשולחן מלכים ה) הא [בת פרעה] לא צריכא ליה [שהרי בת מלך היתה], (ופריך) ותיפוק ליה [דאפילו אם גיירה] דהא מצרית ראשונה היא [ואפילו הכי קרי ליה חתנות ו], וכו', אמר רב פפא, אנן משלמה ליקו ונתיב (וכי אפשר ללמוד משלמה), שלמה לא נסיב מידי [אלא לזנות היה מתכוין], דכתיב ביה (לקמן י"א ב'), „מן הגוים אשר אמר ה' אל בני ישראל לא תבואו בהם והם לא יבואו בככם אכן יטו את לבבכם אחרי אלהיהם בהם דבק שלמה לאהבה” [„לאהבה” ולא לאישות], אלא קשיא ויתחתן (הרי לא נתחתן בה? ומשני) מתוך אהבה יתירה שאהבה מעלה עליו הכתוב כאילו נתחתן בה*).

(יבמות ע"ו ב', וראה לקמן י"א א' מחלוקת התנאים בירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו) א"ג. ויתחתן וגו', ויאהב שלמה את ה' וגו'. ארבע שנים עד שלא התחיל לבנות את הבית (ויאהב שלמה את ה'), אבל משהתחיל לבנות את הבית יקח את בת פרעה ויביאה אל עיר דוד, כשתמצא לומר? (ירמיה ל"ב ל"א) „כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת מן היום אשר בנו אותה”. אבל לעת זקנת שלמה סמוך למיתתו שרתה עליו רוח הקדש, ואמר שלשה ספרים משלי ושיר השירים וקהלת ח).

(ילקו"ש ח"ב רמז קע"ב מסדר עולם רבה פרק ט"ו, ומובא כאן ברש"י)



כד־כה־כו־כז. קחו לי חרב וגו', גזרו את הילד החי וגו', כי נכמרו רחמיה על בנה וגו', והמת לא תמיתהו וגו'. התחילו פיו (של שלמה) נובע בחכמה, אמר, צפה הקב"ה שהדין הזה עתיד לבא לפני, לפיכך ברא לאדם זוגות, שתי עינים, ושתי אזנים, ושתי נקבי חוטם, שתי רגלים, ושתי ידיים, [הקב"ה בראם זוגות לחלקם לעת הצורך], התחיל אומר גזרו את הילד החי לשנים, אמר ר' יהודה בר' אלעאי, אילו הייתי שם, פוקרין הייתי נותן על צוארו [של שלמה], [פוקרין פירוש גיוי צמר, כלומר, הייתי חונקו ומצער], לא די לאחד שמת, אלא עוד לשני היה גזר [בקהלת רבתי הגירסא, פוקרין הייתי כורד על צוארו, כשהוא אומר קחו לי חרב אילולי שנתמלאת עליו רחמים (כדכתיב כי נכמרו רחמיה על בנה) כבר נהרג] לג), כיון שראו סנקליטין שלו [בית דין שלו, או פירש יועצים שלו], התחילו אומרים (קהלת י' ט"ז) „אי לך ארץ שמלכך נער" לד), כיון שאמר (שלמה), תנו לה את הילוד החי והמת לא תמיתוהו, יצתה בת קול ואמרה לו היא אמו, כיון שראו ישראל כך, אמרו (קהלת י' י"ז) „אשריך ארץ שמלכך בן חורין".

(מדרש תהלים שוחר טוב ע"ב, קהלת רבתי י' י"ח, ילקו"ש ח"ב רמז קע"ה)

ויען המלך ויאמר תנו לה את הילוד החי וגו' היא אמו. אמר ר' אלעזר, בשלשה מקומות הופיע רוח הקודש [נגלה והוכיח בשעת הצורך, ל"א, הופיע, נשמעה בקול גדול], בבית דינו של שם, ובבית דינו של שמואל הרמתי, ובבית דינו של שלמה, וכו' (עיין שמואל א' י"ב ה') בבית דינו של שלמה, דכתיב ויען המלך ויאמר תנו לה את הילוד החי והמת לא תמיתוהו היא אמו, מנא ידע (שלמה שהיא אמו), דלמא עיערומא מיערמא (אמרה כן במרמה כדי שיתנו לה את הילד) ? יצאת בת קול ואמרה היא אמו לה). אמר רבא, וכו', ממאי (שהבת קול אמר היא אמו, דילמא) מדהא מרחם קא מרחמא (אמו האמיתית ריחמה על בנה), והא לא קא מרחמא (וזה לא ריחמה, מזה ידע שלמה איזה אמו), אלא גמרא לו).

(מכות כ"ג ב', בראשית רבה פ"ה י"ג, קהלת רבה י' י"ט, שוחר טוב י"ז וע"ב, ילקו"ש ח"ב רמז קמ"ה, ח"ב רמז קי"ב)

